

Külföldi bányavállalkozók hiányolták a koncessziós eljárást

Ellenőrizhetőséget teremt a koncesszió

Hosszú ideje vitatkoznak a geotermikusenergia-hasznosítók és a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal, most a Magyar Földtani és Geofizikai Intézet a koncesszióról. Dr. Farkas Istvánt, az MBFH bányafelügyeleti főgeológusát kérdeztük.

A koncesszió régóta vita tárgyát képezi a geotermikus energiát használók körében. Miért van rá szükség?

A bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény (Bt.) koncessziókötelessé teszi zárt területen az ásványi nyersanyagok kutatását, feltárását és kitermelését; a geotermikus energia kutatását, kinyerését és hasznosítását; illetve szén-dioxid tárolására alkalmas földtani szerkezetek kutatását, kialakítását, hasznosítását és bezárását. Ezen kívül a kőolaj, kőolajtermék, továbbá – a földgáz kivételével – az egyéb szénhidrogéngáz-szállítóvezetékek létesítése és üzemben tartása is koncesszióköteles. A Bt. szerint a koncessziós eljáráson kívül – a felsorolt nyersanyagokon kivételével – hatósági engedély alapján lehet engedélyeket kapni.

A koncessziós eljárás előnye a hatósági engedélyezési eljárással szemben, hogy megszünteti az elsőbbségi elvet - azé a jogadomány, aki előbb jelentkezik -, és a taktikai területfoglalásokat. Az állam a pályázat kiírása előtt felméri a kiírandó terület perspektivitását és a várható tiltó és korlátozó tényezőket (komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálat). Az eljárás mérlegelési lehetőséget teremt az állam számára, hogy az adott ásványi nyersanyag a társadalom számára a legjobban hasznosuljon. A jogszabályokban nem vagy nem kellően szabályozott kérdések a koncessziós szerződésben rögzítésre kerülhetnek. A koncessziós szerződéssel egyértelmű lesz a projekt tartalma a teljes időszakra nézve, ami 35 évet jelent. Az eljárás megteremt a munkaprogramban vállalt

feladatok elvégzésének folyamatos ellenőrizhetőségét, a versenyztetéssel pedig többletbevételt biztosít az állam számára.

A koncesszió egy nemzetközileg elismert gyakorlat. Mondana rá példákat?

Az európai országok és a világ jelentős ásványi nyersanyaggal rendelkező országainak szinte mindegyike alkalmazza a koncessziós pályázati rendszert a kutatásra és kitermelésre. Külföldi bányavállalkozók - amíg nem volt - hiányolták ennek a joggyakorlati lehetőségét Magyarországon. A pályázati rendszert az országok elsősorban a stratégiaileg fontos nyersanyagokra alkalmazzák.

(folytatás a 3. oldalon)

Újabb törvénymódosítás az MGTE véleményének félresöprésével

Süket fülek

A Magyar Geotermális Egyesület levelet küldött a Vidékfejlesztési Minisztérium felkérésére, melyben kifejtette véleményét a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításával kapcsolatos minisztériumi előterjesztésről. A levél május 29-én kelt, a módosítás szövegét június 15-én nyújtották be, és az MGTE álláspontjának teljes figyelmen kívül hagyásával – 295 igen és 12 nem szavazattal – június 25-én részletes vitára bocsátották, végül pedig július 2-án 331 igen és 1 nem szavazattal elfogadták az indítványt. Alább olvashatják a módosítás szövegét és az MGTE levelét.

**2012. évi... törvény
a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi
LVII. törvény módosításáról**

1.§

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Vgtv.) 15. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

..(3) Az ásvány-, gyógy-, és termálvizek felhasználásánál előnyben kell részesíteni a gyógyászati, illetve a gyógyüdülési használatot. A kizárólag energia hasznosítás céljából kitermelt termálvizet, a (3a) bekezdésben foglalt kivétellel - a vizek hasznosítását,

védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló rendeletben megfogalmazottak szerint - vissza kell táplálni. A vízügyi hatósági feladatokat ellátó szerv - a 2009. szeptember 30-án jogerős vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkező, energia hasznosítási célú termálvíztermelés esetében - kérelemre engedélyezi a visszatáplálást

(folytatás a 2. oldalon)

Újabb törvénymódosítás az MGtE véleményének félresöprésével

Süket fülek

mellőzését, ha a kérelemmel érintett kitermelés megfelel az (1) bekezdésben meghatározott szempontok érvényesülését szolgáló, a Kormány által rendeletben meghatározott feltételeknek.”

2. §

A Vgtv. 15. §-a a következő (3a) bekezdéssel egészül ki:
 „(3a) A mezőgazdasági termelés területén, kizárólag energiahasznosítás céljából a termálvíz, a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló rendeletben meghatározott feltételekkel visszatáplálási kötelezettség nélkül kitermelhető. A visszatáplálási kötelezettség mellőzésével történő kitermelést a vízügyi hatósági feladatokat ellátó szerv kérelemre engedélyezi/”

3. §

A Vgtv. 1. számú melléklete e törvény 1. melléklete szerint módosul.

4. §

Hatályát veszti a Vgtv. 15. § (3) bekezdésében az „a (3a) bekezdésben foglalt kivétellel” szövegrész, a 15. § (3a) bekezdése, és 1. számú mellékletének 35. és 36. pontja.

5. §

- (1) Ez a törvény - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - a kihirdetését követő 15. napon lép hatályba.
 (2) A 4. § 2015. július 1-jén lép hatályba.

1. melléklet a 2012. évi... törvényhez

A Vgtv. 1. számú melléklete a következő 35. és 36. ponttal egészül ki:

(E törvény alkalmazásában)

„35. *mezőgazdasági termelés*: a közös agrárpolitika keretébe tartozó, mezőgazdasági termelők részére meghatározott közvetlen támogatási rendszerek közös szabályainak megállapításáról és a mezőgazdasági termelők részére meghatározott egyes támogatási rendszerek létrehozásáról, az 1290/2005/EK, a 247/2006/EK és a 378/2007/EK rendelet módosításáról, valamint az 1782/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. január 19-i 73/2009/EK tanácsi rendelet 2. cikke szerinti mezőgazdasági termelő által folytatott mezőgazdasági tevékenység;

36. kizárólag energiahasznosítási célú termálvíz hasznosítás a mezőgazdasági termelés területén: olyan termálvíz hasznosítás, ahol a hasznosított geotermikus energia több mint 50 %-a a mezőgazdasági termelést szolgálja.”

INDOKOLÁS

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A javaslat célja a mezőgazdasági termelés területén energiahasznosítás céljából kitermelt termálvíz visszatáplálási kötelezettség felfüggesztéséről szóló 1002/2012 (I. 11.) Korm. határozatban foglaltaknak megfelelően, a mezőgazdasági termelés területén a termálvíz visszatáplálási kötelezettségének

felfüggesztése 2015. június 30-ig terjedő időszakra.

A fóliás és az üvegházi meleghajtásos termesztés gazdaságos fenntartását, piaci bővítésének lehetőségét - klimatikus adottságaink miatt - nagymértékben az energiaárak határozzák meg. A hagyományos energiahordozók magas árszínvonal a komoly költségnövelő tényező, amely mellett ma már jövedelmező növény- és üvegházi termelés nem lehetséges Magyarországon. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 2004-től kezdődően és jelenleg is az energetikai célra kitermelt termálvíz visszatáplálásának kötelezettségét írja elő, amely a kertészeti termelésben - a visszatápláló létesítmények magas beruházási költsége miatt - a geotermikus energiahasznosításban érintett felhasználók többségének ellehetetlenülését és az ágazat versenyhátrányát okozza, ezért rövid távú, átmeneti megoldásként kerül felfüggesztésre a visszatáplálási kötelezettség.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz

A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény (a továbbiakban; Vgtv.) 15. § (3) bekezdésének módosításával teremtdődik meg a lehetőség, hogy a kizárólag energia hasznosítás céljából kitermelt termálvizek általános visszatáplálási kötelezettsége alól kivételként lehessen meghatározni a mezőgazdasági termelés területén, a kizárólag energiahasznosítás céljából történő termálvíz kitermelést.

A 2. §-hoz

A Javaslat 2. §-ában foglalt rendelkezés lehetőséget teremt arra, hogy - a termálvíz energiáját használó magyar fóliás és üvegházi kertészetek működésének fenntartása, továbbá ezen termelőágazat versenyhátrányának megakadályozása céljából - kérelemre a vízügyi hatósági feladatokat ellátó szerv engedélyezze a visszatáplálási kötelezettség nélküli, kizárólag energiahasznosítás céljából történő kitermelést a mezőgazdasági termelés területén.

A 3. §-hoz

A Javaslat 3. §-ával a Vgtv. mellékletébe épített fogalmak teszik lehetővé a mezőgazdasági termelés, valamint a kizárólag energiahasznosítási célú termálvíz hasznosítás a mezőgazdasági termelés területén kifejezések pontos értelmezését.

A 4. §-hoz

A Javaslat 4. §-a értelmében a jelen módosítással beépített módosítások 2015. július 1-jén hatályukat veszítik, tekintettel arra, hogy a mezőgazdasági termelés területén energiahasznosítás céljából kitermelt termálvíz visszatáplálási kötelezettség felfüggesztéséről szóló 1002/2012. (I. 11.) Korm. határozatban foglalt rendelkezések alapján ezen rendelkezések átmeneti jellegűek.

Az 5. §-hoz

Az 5. § a módosítás hatályba lépéséről rendelkezik.

Előadó: Dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter
 Budapest, 2012. június

A Magyar Geotermális Egyesület véleménye

a mezőgazdasági termelés területén energiahasznosítás céljából kitermelt termálvíz visszatáplálására vonatkozó kötelezettség felfüggesztésével kapcsolatos jogszabály-módosítás

ELŐTERJESZTÉSÉRŐL

Az Előterjesztés fontos és időszerű kérdéskörrel foglalkozik, amikor az energetikai célú termálvíz hasznosítás jogszabályinak módosítására tesz javaslatot a kormány részére. Ugyanakkor a termálvíz energetikai felhasználói közül kiemeli a mezőgazdasági termelőket, és a jogszabályok kedvező irányú változtatását kizárólag e körre szűkíti le, ami véleményünk szerint indokolatlan.

Az Előterjesztés olyan versenyhátrányra hivatkozik, amit az energetikai célra kitermelt termálvizek 2004 óta fennálló kötelezettsége okozott „a kertészeti termelésben”. Ez a hivatkozás azonban téves. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény 15. § (3) bekezdése a visszatáplálási kötelezettséget valamennyi, a termálvizet kizárólag energetikai hasznosítás céljából kitermelő felhasználóra előírta, így sem versenyhátránya, sem versenyelőnye nem keletkezett senkinek. A visszatáplálási kötelezettség 2004 évi hatályba lépése után minden új energetikai célú termálvíz felhasználást csak visszatáplálással engedélyeztek a hatóságok függetlenül attól, hogy a hasznosítás a mezőgazdaság, az ipar vagy a szolgáltatások (kommunális fűtés, távfűtés) területére esett. (Megjegyzendő, hogy az utóbbi nyolc évben közel azonos számú mezőgazdasági, illetve kommunális célú termálvíz-fűtés létesült az országban, azaz a termálvíz hasznosításban a mezőgazdaság túlsúlya mérséklődött. Ráadásul a kommunális fűtések zömében állami és önkormányzati intézményeknél valósultak meg, jelentős mennyiségű import fosszilis energiafordozót kiváltva, továbbá a fűtési költségek számottevő mértékű csökkenését eredményezve.) Az energetikai célú termálvíz hasznosítók körén belül a visszatáplálási kötelezettségre visszavezethetően jelenleg sem versenyhátránya, sem versenyelőnye nincs senkinek – Magyarországon.

Azokkal az országokkal szemben azonban, ahol a magyarországinál enyhébb szabályok léteznek a használt termálvizek elhelyezésére, például azzal, hogy nincs visszatáplálási kötelezettség, a versenyhátrány megáll. Ez igaz lehet mind a mezőgazdaságra vagy azon belül a kertészeti termesztésre, mind az iparra, ha az előállított termék, termék árban a termálenergia költsége is megjelenik. Egy magyar zöldségkertész a visszatáplálási köteleméből fakadó magasabb fajlagos fűtési költsége miatt hátrányban van/lesz azzal a külföldi természetével, ahol hasonló éghajlati viszonyok mellett a termálvízhasználat költségei alacsonyabbak. Ugyanez értelemszerűen érvényes az olyan iparcikkekre is, amely előállításuk során a termálvíz energiája szerepet játszik, akár csak azzal, hogy a gyártócsarnokokat termálvízzel fűtik.

Ugyanakkor országhatáron belül a termálvizet energetikai célra használó szolgáltató szektornak is értelmezhető a versenyhátránya például a fosszilis energiafordozókkal, vagy az egyéb alternatív és megújuló energiaforrásokkal szemben. Nem kizárt, hogy egy városi távfűtést azért nem lehet átállítani pl. földgáztüzelésről geotermikus energiára, mert a visszatáplálási kötelezettség miatt a beruházási költség túlságosan hosszú idő alatt térülne csak meg, miközben visszatáplálás nélkül a beruházás gazdaságos és finanszírozható lenne. Elképzelhető az is, hogy ugyanerre a feladatra egy másik megújuló energiaforma (pl. biomassza) gazdaságos megoldást tud kínálni. Ez is versenyhátrány, ami a visszatáplálási kötelezettségből eredeztethető.

Önmagában a versenyhátrányra való hivatkozás tehát nem elégséges a termálvíz energetikai felhasználóinak megkülönböztetésére, mert valamilyen versenyhátrány mindegyiküknél értelmezhető. Az energetikai termálvíz felhasználók közötti különbségtételre csak akkor lenne jogi alap, ha azt magasabb jogszabály írná elő, vagy engedné meg. Nincs tudomásunk arról, hogy akár Európai Uniósi irányelvek, akár Magyarország Alkotmánya, akár sarkalatos törvények megalapozzák azt, hogy a termálvizet energetikai célra hasznosító mezőgazdasági termelők a többi termálvízhasználóhoz képest többletjogokat, vagy többlet kedvezményeket élvezhessenek. Nem véletlen, hogy ilyent az Előterjesztés sem említi.

Fentiekből következően a Magyar Geotermális Egyesület nem ért egyet egyetlen olyan jogszabály módosító javaslattal sem, amely a termálvíz energetikai hasznosítását illetően kizárólag a mezőgazdasági termelés területére terjedne ki.

Támogatjuk viszont a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló 147/2010. (IV. 29.) Korm. rendelet módosítását. Javasoljuk a rendelet 77. §-ában szereplő 2012. december 22., illetve 2014. december 22. határidők meghosszabbítását általánosan, valamennyi energetikai termálvízhasználóra érvényesen a 1002/2012. (I. 11.) Korm. határozatban megadott 2020. december 22-ig. Ezzel ugyanis a régóta visszatáplálás nélkül, de üzemeltetési engedéllyel működő termálvíz használatok azon közvetlen fenyegetettsége, hogy 2012, illetve 2014 után csak visszatáplálással kaphatnának vízjogi engedélyt, megszűnne.

Szita Gábor, MGTÉ elnök

Budapest, 2012. május 29.

Külföldi bányavállalkozók hiányolták a koncessziós eljárást

Ellenőrizhetőséget teremt a koncesszió

Mi a koncessziós eljárás módja? Milyen hosszú idő alatt zárul le egy koncessziós pályázat?

A koncessziós eljárás szabályait az „1991. évi XVI. törvény a koncesszióról”, az „1993. évi XLVIII. törvény a bányászatról”, illetve a „203/1998. (XII. 19.) Korm. rendelet a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény végrehajtásáról” elnevezésű jogszabályok tartalmazzák. A koncessziós pályázat kiírása előtt egy komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatot kell lefolytatni a 103/2011. kormányrendelet szerint. Ennek célja, hogy meghatározzák azokat a terület- és térrészeket,

ahol bányászati tevékenység nem folytatható, valamint hogy megállapítsák a bányászati tevékenység folytatásának pályázati kiírásban előírni szükséges követelményeit. Ennek a lebonyolítása 3,5-4 hónapot vesz igénybe.

Az eljárási folyamat miben hasonlít a nemzetközi gyakorlathoz? Közel áll hozzá?

Igen, megfelel a nemzetközi joggyakorlatnak. Ezt külföldi bányavállalkozók is megerősítették.

A jogszabály 35 évre ad jogokat. Ez nagy szám. Akár soknak is tűnhet. Miért van szükség ilyen hosszú időre?

Ez az időtartam egy felső korlát. A koncessziós szerződésben a felek rövidebb időtartamban is megállapodhatnak, hiszen az időtartam nyilvánvalóan függ majd a megtalált nyersanyag mennyiségétől és a kitermelés sebességétől is. Egy geotermikus villamos erőmű létesítése is akkor lehet rentábilis, ha több évtizeden át tud működni, és ezt az államnak az engedélyezés oldaláról garantálnia kell.

Hány pályázatra kijelölt hely létezik ma Magyarországon? Melyek ezek?

Eddig 7 geotermikus terület komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálata fejeződött be. Ezek a következők: Körmend, Szilvagy, Zalalövő, Jászberény, Nagykanizsa, Gödöllő és Ferencszállás. A pályázatokat a Nemzeti Fejlesztési Miniszter fogja kiírni a jogszabályok szerint. Ezekon kívül szénhidrogén kutatásra és kitermelésre is készítünk elő területeket.

Mit gondol a 2500 méteres határról? Elegendőnek tartja? Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

A 2500 méteres határ megállapítása sok vitát váltott ki, de a jogalkotó döntött e mélység mellett. Az MBFH mint jogalkalmazó ezt alkalmazva végzi munkáját. Természetesen más – szakmai szempontokkal is alátámasztott – szabályokat is ki lehetne alakítani, amelyekre az elmúlt időszakban több javaslat is érkezett. A jelenlegi szabály megváltoztatása a jogalkotó feladata.

Mit gondol, betartható ez 2500 méteres határ? Ellenőrizhető, ha valaki nem tartja tiszteletben a szabályt?

A kitermelést kutatás, majd a geotermikus védőidom kijelölése előzi meg, amely során a geotermikus rezervoár ismertté válik, ismertté kell, hogy váljon. Ezért a folyamat ellenőrizhető lesz, és a koncessziós szerződésben rögzítésre kerül a folyamatos és rendszeres ellenőrzés is.

Szükség van komplex érzékenységi és terhelhetőségi vizsgálatra. Am a 103/2011. kormányrendelet értelmében a jelentés elkészítésében közreműködő közigazgatási szervet a tevékenység engedélyezése során hozott döntésében nem köti a vizsgálat keretében adott véleménye. Miért nem?

Az érzékenységi vizsgálat nem hatósági eljárás, tehát nem helyettesítheti a tevékenység folytatásához szükséges hatósági engedélyezést. A vizsgálat sok olyan adatot és információt tár fel, amelyek hasznosak pályázók számára, például a földtani, vízföldtani felépítés, környezetvédelmi, természetvédelmi adatok, kutatási területek, bányatelkek, részletes irodalomjegyzék stb.

Várható-e a jövőben bármiféle módosítás, rugalmas a kialakított rendszer?

2012. május 7-én az Országgyűlés módosította a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. Törvényt, amely érinti a koncessziós eljárásokat is. Ez a törvénymódosítás 2012. május 30-án lépett hatályba. A koncessziós folyamatot érintően folyamatban van egy NFM miniszteri rendelet a bányászati koncessziós pályázati eljárásáról és az eljárási díjról. A pályázatok kiírása előtt ez a jogszabály is megszületik.

Hírek

2015-ig nincs visszasajtolás

Részletes vitára bocsátotta az Országgyűlés a Vidékfejlesztési Minisztérium azon tervezetét, mely szerint 2015. június 30-ig nem kell visszasajtolni a mezőgazdasági felhasználóknak az energiahasznosítás céljából kitermelt termálvizet. Június 25-én 295 igen és 12 nem szavazattal engedték tovább a június 15-én benyújtott törvényjavaslat szövegét. A zárószavazásra július elején kerül sor. A hivatalos álláspont szerint a minisztérium arra törekszik, hogy az uniós elvárásoknak megfelelően a természet- és a környezetvédelmi szempontok is érvényesülhessenek. Ugyanakkor ne kerüljenek hátrányba a zöldséget, gyümölcsöt, dísznövényt termelő fóliás és üvegházi kertészetek se.

A kormány januárban döntött arról, hogy a termálenergiát használó gazdák visszasajtolási kötelezettségét 2015. június végéig felfüggeszti, és a köztes időszakban a Vidékfejlesztési Minisztérium a termálvizek mezőgazdasági hasznosításának szabályozását - a gazdasági és fenntarthatósági szempontokat is figyelembe véve - átgondolja.

A geotermikus energia hosszú távú és kiszámítható jogi háttérének biztosítása érdekében a tárca egyeztet a szakmai szervezetekkel, melynek célja, hogy a korlátozottan pótlódó termálvíz készletekből előállított geotermikus energia hosszú távon, fenntartható módon hasznosuljon és elkerülhető legyen a felszíni vizek szennyeződése is, írja az MTL.

Rendezvények

II. ACI GLOBÁLIS GEOTERMÁLIS ENERGIA TALÁLKOZÓ

Helyszín: Reykjavik, Izland

Időpont: 2012. szeptember 19-20.

Az ACI (Active Communications International) második alkalommal rendez konferenciát geotermális energia témakörben, idén szeptemberben Reykjavik ad otthont a rendezvénynek. A kétnapos konferencián informatív előadásokat hallhatnak az érdeklődők rangidős vezetők és szakértők előadásában. A legfontosabb témák az új fejlesztések és a jövőbeni technológiák, a globális kitekintés, az anyagi ráfordítások kérdése a geotermális energia területén. A két napos konferencia ára fejenként 1395 £ (font). A konferencia kezdetét megelőző napon lehetőség lesz részt venni egy exkluzív túrán a reykjaviki Hellisheidi geotermális erőműben. A látogatók száma korlátozott, maximum 30 fő vehet részt az erőmű bemutatón, így előzetes regisztráció szükséges.

Bővebb információ: **Margaret Januchowska**,
0044- 20-7981-2507, delegations@acieu.net

Magyar Geotermális Egyesület

Postacím: 1021 Budapest, Ötvös J. u. 3.

Tel: (1)-224 0424, fax: (1)-214 5953

E-mail: info@mgte.hu, szitag@mgte.hu

Honlap: www.mgte.hu